

ЧОМУ ГЕНАДІЯ ЄФІМЕНКА НЕ ЗАПРОСИЛИ ДО НІМЕЧЧИНИ

Ті військові злочини, які вчиняють нині на наших землях російські окупанти, стали можливими й тому, що світом своєчасно не був зупинений організований Москвою Голодомор-геноцид 1932 – 1933 років, за який вона так і не покалася. Ось чому важливо сьогодні – хай і через 90 років! – говорити про це світові, щоб він зрозумів природу тієї жорстокості, з якою російська солдатня знищує мирних українців.

Тож Українська держава час від часу звертається до світової громадськості з проханням визнати Голодомор 1932 – 1933 років геноцидом українського народу. Багато країн уже відгукнулися, уряди й парламенти багатьох ще треба переконувати. Особливо важливо в цьому плані одержати підтримку такої впливової європейської держави, як Німеччина, дипломати якої не тільки залишили численні свідчення про жахіття 1932 – 1933 років в Україні, а й ще тоді заявили, що наші втрати сягають від 7 до 10 мільйонів.

Для того, щоб це питання розглянув Бундестаг ФРН, було створено спеціальну комісію істориків обох країн, яка мала підготувати відповідний документ. Однак, як визнав Посол України у Німеччині Андрій Мельник, український склад комісії на чолі з професором Ярославом Грицаком зі своїми завданнями не справився, фактично справу було провалено, про що свідчить стенограма підготовчого засідання німецьких парламентарів.

З таким розвитком подій не погодилися українці Німеччини. Зокрема, очільник «Українського дому» в Дюссельдорфі Ірина Ястреб домовилася про організацію Міжнародної науково-практичної конференції «Геноцид українців: від минулого до сьогодення» з бургомистром великого промислового центру Німеччини Ессена Рольфом Флісом. І вчені кількох країн, серед яких, природно, були й представники України, проаналізувавши різні аспекти даної проблеми, звернулися до Бундестагу ФРН з проханням визнати Голодомор 1932 – 1933 років в Україні геноцидом українського народу.

Треба сказати, що німецькі політики з партії «Зелених ФРН» вже наступного дня після цього звернення виступили з ініціативою до своїх депутатів відгукнутися на прохання учасників конференції і проголосувати постанову щодо визнання Голодомору 1932 – 1933 років геноцидом українського народу.

Здавалося б, мета конференції досягнута. І тішитися з цього мали б, насамперед, в Україні. Але якраз саме тут не всім такий результат сподобався. Зокрема, групі професора Станіслава Кульчицького з Інституту історії України НАН України, яку в засобах масової інформації постійно представляє його вихованець Генадій Єфіменко, коли треба викликати недовіру до тих вітчизняних дослідників, котрі на основі первинних документів наших архівів підтвердили свідчення німецьких дипломатів про втрати українців у 1932 – 1933 роках.

Пан Єфіменко на повідомлення з Берліна вибухнув протестом під назвою «Як не варто розповідати про геноцид», бо, мовляв, «При просуванні закордоном української візії про Голодомор як геноцид слід використовувати лише перевірені аргументи, представляти які мають лише люди з незаперечно науковою репутацією».

Бачите, пана Єфіменка занепокоїло лише те, що «до участі у заході були запрошені лише ті, для кого геноцидний характер Голодомору не підлягає сумніву». Він визнає, що «це цілком логічний підхід». Однак, на його погляд, «важливим мало б стати інше завдання – представити на конференції такі аргументи, які були б переконливими для загалу». До речі, на відміну від результатів уже згаданої українсько-німецької комісії, в нашому випадку так і було. І саме це, природно, переконало німецьких політиків оперативно відреагувати на наше звернення.

Оскільки такі наслідки конференції в Ессені не влаштовують пана Єфіменка, бо вони руйнують архітектуру його групи щодо

визнання Голодомору 1932 – 1933 років, а особливо ж кількості жертв, то він намагається навздогін загальмувати розгляд цього питання в Бундестазі ФРН, звинувачуючи окремих українських дослідників у некомпетентності, чого він та його група неспроможні довести протягом багатьох років, оскільки, ще раз наголошуємо, вони не працюють з первинними документами вітчизняних архівів, а користуються головним чином тими спрепарованими, які видали в Москві професорові Кульчицькому понад 30 років тому.

З цього виходить, що українська діаспора Німеччини як організатор вищезазваної конференції, не могла запрошувати на неї тих дослідників з України, які постійно фактично виступають проти уже згаданих висновків німецьких дипломатів, які після Другої світової війни детально проінформували нашу еміграцію про свої матеріали щодо як ознак Голодомору як геноциду, так і кількості жертв від 7 до 10 мільйонів. Присутність таких осіб, як пан Єфіменко з його пропагандистськими посулами, зрозуміло, вносило б лише дисонанс у роботу конференції й повторно зірвало б підготовку розгляду питання в Бундестазі ФРН.

Зрештою, з якої речі запрошувати пана Єфіменка було до Ессена, якщо він відомий як той науковець, який під керівництвом свого вчителя С. Кульчицького видав 2003 року порівняльні документи про переписи людності УСРР в 1926 і 1937 роках, де вдав до підробки оригінальних даних, а найголовніше! – приховав від широкої громадськості факти фальсифікації результатів більш, ніж на півмільйона осіб. А мав би зробити відповідне пояснення, щоб не транслювалася його однодумцями теза про «чесний перепис 1937 року».

Пан Єфіменко, між іншим, підтримує результати наших академічних демографів, які в своїх дослідженнях визначають цифру втрат у 3,9 мільйона осіб, виведену ними на основі московських документів. Але він не може пояснити: якщо співробітники Інституту демографії та соціальних досліджень НАНУ визнали в листопаді 2021 року, що втрати тільки немовлят у 1932 – 1933 роках становили 700 тисяч, то чи й справді інші 14 вікових груп (1 – 14) сягали лише один мільйон? Названі демографи, до речі, з грудня минулого року так і не відповіли на це конкретне запитання, поставлене перед ними на сторінках парламентської газети «Голос України». І взагалі, як його могли б сприяти як дослідника підрахунку жертв Голодомору 1932 – 1933 років, коли він заявляє в ефірі Українського радіо в листопаді 2021 року, що він ... не спеціаліст у цій ділянці.

А що могли сказати в Ессені однодумці пана Єфіменка, коли в усьому світі переконалися щодо рівня їхньої «наукової» дискусії про втрати під час Голодомору-геноциду 1932 – 1933 років, який вони продемонстрували в прямому ефірі протягом майже 7-годинного марафону в Укрінформі в листопаді 2021 року, де говорилося про все, що завгодно. Зокрема, замість конкретних аргументів на підтримку своєї позиції учасники цього зібрання розлого інформували про встановлення пам'ятників донецьким і луганським сепаратистам, про п'єсу радянського драматурга Олександра Корнійчука «В степах України», що не має абсолютно ніякого відношення до задекларованої теми нібито ж наукової розмови про геноцид та втрати від нього.

Але подібне – в традиціях групи професора Кульчицького. Кілька років тому, вони на організованому ними семінарі в Києві заслуховували доповідь про ... кулінарні смаки радянського кіно.

Тимчасом ця група устами пана Єфіменка вболіває за те, що встановлені 10,5 мільйона осіб нібито призведуть «до значного погіршення іміджу Української держави». Але для пана Єфіменка «це ще пів проблеми». Не менше важить, пише він далі, «хто в Ессені виступив обличчям української позиції».

Насамперед він пише про «директорку Музею Голодомору Олесю Стасюк». Її він не тільки звинувачує у фальсифікації ви-

дань Музею, а незадоволеній і тим, що «восени 2021 р. вона ще й подала до захисту дисертацію за темою: «Інститут уповноважених у здійсненні Голодомору-геноциду 1932–1933 років в УСРР». Пана Єфіменка дуже обурює той факт, що 24 грудня 2021 року «спеціалізована Вчена рада Д 27.053.01, що діє при Університеті Григорія Сковороди в Переяславі, одногослоно проголосувала «за» присудження дисертантці наукового ступеня доктора історичних наук».

Він, правда, не був присутній на цьому засіданні, а тому необізнаний з тим, як Вчена рада детально розглядала кожне звинувачення його однодумців, які заздалегідь були озвучені в засобах масової інформації. Пан Єфіменко не повідомляє також і того, що на звернення «п'ятьох відомих науковців» Міністерство освіти та науки України доручило аж двом авторитетним науковим інституціям дати так звані чорні рецензії. Обидві вони підтвердили справедливості присвоєння О. Стасюк наукового ступеня доктора історичних наук.

Але реальний «злочин» О. Стасюк в очах групи Кульчицького та тих, хто й досі притримується директиви ЦК КПРС від 1989 року писати про 3,5 мільйона (це нинішні російські нараховує) чи підмарфачену під 3,9 мільйона кількість жертв в Україні, не в цьому, а в тому, що як генеральний директор Національного Музею Голодомору-геноциду вона 2019 року офіційно звернулася до Служби Безпеки України з проханням відкрити кримінальне провадження щодо всебічного вивчення трагедії Голодомору-геноциду. Відтак саме історико-криміналістичними експертизами були встановлені цифри втрат українців у 1932–1933 роках в УСРР і на Північному Кавказі в 10,5 мільйона осіб. І це все відбувалося відповідно до вимог кримінально-процесуального законодавства, тобто в правовій площині, а не в дискусіях за чашкою кави на організовуваних учнями професора Кульчицького на закордонні гранти семінарах. На яких, до речі, ще й попереджують завезених з периферії учасників: не ставити питання про кількість жертв Голодомору-геноциду.

Другим, хто на думку пана Єфіменка не мав права бути в Ессені, – автор цих рядків. А головна провина його не тільки в тому, що він був науковим консультантом згаданої дисертації, яка вже затверджена колегією Міністерства освіти та науки України, а в тому, що після документального встановлення саме ним мінімальної кількості втрат у 7.123 тисячі осіб О. Стасюк поставила питання про повернення слідства до цієї справи. Зрештою, як цього і вимагала Генеральна Прокуратура України ще 2009 року. А коли академічні демографи спробували через свої хитромудрі формули спростувати документальні дані, то їм було запропоновано аналіз дитячої смертності – відгуку вони й досі не відважилися надати, про що вже згадано вище, особливо стосовно наповненості перших класів у 1932–1940 роках. Але саме аналіз дитячої смертності в різних областях дав можливість розрахувати загальну тільки в УСРР у кількості 9,1 мільйона осіб.

Так, це я, а не професор Кульчицький, його учень Єфіменко чи академічні демографи, виявив в наших архівах шкільні журнали, де восени 1932 року в першому класі, скажімо, значилося 40 дітей, а в травні 1933 – лише 20. Це мені пощастило знайти списки на клатках паперу учнів сільських кутків, проти більшості прізвищ котрих стояли помітки: «Помер 33-го року». Моя «провина» і в тому, що мені вдалося співставити документи двох архівів Дніпропетровської області, які засвідчили, що в Петриківському районі учні всіх початкових класів восени 1933 року не дорахувалися більшості своїх товаришів, а порівняльний аналіз народжених у відповідних роках і першокласників окремих районів Вінницької, Полтавської, Черкаської, Київської областей у 1933–1940 роках виявив величезну нестачу тих, хто мав уперше сісти за шкільні парти. І все це, до речі, підтверджується в спогадах всіх тих, хто пережив те страшне лихоліття.

Незадоволений пан Єфіменко й тим, що на конференції в Ессені взяли участь професор Ганна Капустян з Кременчука, професор Петро Чернега з Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, а також професор Василь Марочко з його ж Інституту історії України. Останнього, який відмовився бути заодно з групою свого доволітнього керівника відділу Кульчицького, пан Єфіменко також звинувачує у «фальсифікаціях».

Він вважає, що від виступів в Ессені особливо постраждає «репутація тих німецьких політиків та громадських діячів, які

таке звернення підтримують». На думку пана Єфіменка, «неправдива інформація про Голодомор, та ще й виголошена залученими до просування беззаперечних фальсифікацій і плагиату людьми, дасть аргументи для сумніву і в розповіді про сучасні злочини Росії». Про них, до речі, він чомусь не пише, а на конференції в Ессені дана проблема розглядалася детально.

Бідолашний уболівальник за репутацію німецьких політиків та імідж України чомусь не пише про те, що виступи, що стосувалися порівняльного аналізу злочинів Москви щодо українців 90-річної й нинішньої давності, виголошували такі відомі правники, як президент Міжнародної асоціації криміналістів Валерій Шепітько, суддя Міжнародного трибуналу за колишньої Югославії професор Володимир Василенко, федеральний суддя США Богдан Футей, відомі адвокати в цій країні Аскольд Лозинський і Віктор Рудь, мав доповідь і професор Роман Сербин з Канади, який організував першу конференцію у західному світі на тему Голодомору ще за радянських часів. А ще ж мали слово і директор Інституту досліджень Голодомору професор Світлана Маркова, відомий дослідник зі США Вікторій Малько...

Тобто, німецькі політики вважали історичні факти і відповідальність за злочини проти українців відповідно до вимог міжнародного права. І, зрозуміло, їх мало цікавить лемент пана Єфіменка про його вболівання «репутацією української історичної науки», яку він представляє від імені групи професора Кульчицького. Бо протести останнього в 1988 році проти засідань Міжнародної комісії юристів, яка розглядала злочини Москви під час Голодомору 1932–1933 років, не забулися в західному світі, хоч цей київський професор раніше привселюдно розкаювався за фальсифікацію ним історичної правди про Голодомор. Тепер, як видно, знову пішов по звичному для нього колу.

Не забув пан Єфіменко і про організований протест серед української інтелігенції проти встановленої цифри втрат у 10,5 мільйона осіб – першим там стоїть підпис професора Кульчицького. А далі долучалися вже ті, кого зуміли заагагітувати. Як правило, в абсолютній більшості не фахівці, або ж давно zaangażовані на московський наратив щодо кількості втрат. Дехто хотів одержати вище місце в цьому списку – так, Вахтанг Кіпіані на сторінках редактованої ним «Історичної правди» добився, аби заднім числом його прізвище поставили третім.

Особливо ж відзначилися співробітники Центру досліджень визвольного руху зі Львова, тобто ті, хто замість вивчення своєї безпосередньої теми, взялися раптом, за помахом чиєїсь чарівної палички, «визволити» українську історичну науку від «фальсифікаторів» Голодомору-геноциду. Ось тут якраз і до речними є слова Великого Кобзаря: «Доборолась Україна до самого краю. Гірше ляха свої діти її розпинають...».

Чи думали ці та інші підписанти, що даний список ганьби також залишиться в аналах історії, і з часом їхнім дітям буде незручно за своїх батьків, котрі протестували проти того, аби згадати всіх невинно убієнних Голодомором, а не тільки дозволених Москвою 3,5 мільйона загиблих?

І ще таке важливе уточнення для Генадія Єфіменка: нікому з учасників дискусії в Ессені не заплатили жодної копійки чи жодного цента, як це практикується для наших опонентів від окремих заможних канадців – у грудні минулого року додатковий транс на їхню діяльність становив 700 тисяч доларів, про що сповіщала «Історична правда».

Акцентую увагу на цьому, бо коли на одній з конференцій у нашому університеті деякі демографи привселюдно похвалилися, що з ними повністю розрахувалися зарубіжні автори, яким вони готували відповідні матеріали для висвітлення Голодомору-геноциду (ось як і ким вкладається чужинцям інформація про нашу історію!), то присутній Генадій Єфіменко зарепетував: «А мені не заплатили...».

Нам теж не заплатили! Але ми працюємо як волонтери в цій справі, як і та частина нашої діаспори, яка все своє життя на чужині долучалася – в тому числі й трудовими центами, пфенінгами чи іншими зарубіжними копійками – до відродження Української самостійної держави, а зараз допомагає нашій спільній Батьківщині захищатися від російського агресора.

Володимир СЕРГІЙЧУК,
завідувач кафедри історії світового українства КНУ,
доктор історичних наук, професор